

Beslut

Datum 2024-06-14

Dnr 2023:8098

Sida **1 (21)**

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av högstadiets undervisning om
kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer vid
Duveds skola F-9 i Åre kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Duveds skola F–9 avseende undervisningens kvalitet utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas undervisning utifrån valda delar av kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer. Granskningen omfattar skolornas arbete med att bland annat förebygga och bemöta intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism, homo- och transfobi samt hedersrelaterat våld och förtryck. Samtliga ämnen i högstadiet ingår i granskningen.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd.

Skolinspektionen besökte Duveds skola F–9 den 17–18 april 2024. Besöket genomfördes av utredarna Olivia Öberg och Caroline Engskär.

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen och skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2025 och utgör en del av Skolinspektionens regeringsuppdrag om att granska skolornas arbete med det nya kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer.

Beslut

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck

Duveds skola F–9 i Åre kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i **låg utsträckning** utformas för att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- fördjupa undervisningen och utveckla ämnesintegreringen för att synliggöra olika perspektiv så att eleverna ges en helhetsbild av kunskapsområdet
- inkludera inslag i undervisningen så att eleverna ges möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer och förstå betydelsen av samtycke

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter

Duveds skola F–9 i Åre kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i **låg utsträckning** utformas för att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- utveckla strategier och förhållningssätt för att skapa ett tillitsfullt klassrumsklimat samt arbeta medvetet med att bemöta destruktiva jargonger och uttryck för intolerans
- gör eleverna delaktiga i utformningen av undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 15 januari 2025** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:8098) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Sammanfattning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i låg utsträckning utformas för att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Granskningen av återkommande aktuell och fördjupad undervisning visar att undervisningen är återkommande i olika ämnen och årskurser, men den är inte fördjupad och delar av kunskapsområdet saknas. Undervisningen är emellertid uppdaterad och aktuell med hänsyn till utvecklingen inom kunskapsområdet.

Granskningen av ämnesintegrerad undervisning visar att undervisningen inte sker ämnesintegrerat för att synliggöra olika perspektiv och ge eleverna en helhetsbild av kunskapsområdet.

Granskningen av kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut visar att undervisningen ger eleverna möjligheter att kritiskt granska maktstrukturer kopplat till kön och att lärarna till viss del uppmuntrar eleverna att utveckla sin förmåga att leva sig in i andra människors situation. Däremot berör lärarna sällan hur relationer och sexualitet framställs i olika medier, hedersrelaterat våld och förtryck samt betydelsen av att sexuella relationer präglas av samtycke.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i låg utsträckning utformas för att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter.

Granskningen av ett öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat visar att endast vissa lärare har medvetna strategier för att alla elever oavsett kön ska vilja reflektera och samtala. Därtill förmedlar lärarna sällan några förhållningssätt till eleverna för hur samvaron i klassrummet ska se ut när eleverna diskuterar sexualitet, samtycke och relationer. Vidare synliggör och utmanar vissa lärare begränsande normer som rör könsroller, men normer som rör könsidentitet eller sexuell läggning tas sällan upp i undervisningen.

Granskningen av bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger visar att lärarna generellt i utbildningen hävdar dessa värden. Det är däremot endast enstaka lärare som arbetar medvetet med att bemöta destruktiva jargonger och uttryck för intolerans i samband med undervisning om sexualitet, samtycke och relationer för att fördjupa dessa tillsammans med eleverna.

Granskningen av elevdelaktighet visar att eleverna ges få möjligheter att vara delaktiga i planeringen och genomförandet av undervisningen.

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive område.

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck

Här bedöms:

- Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning
- Ämnesintegrerad undervisning
- Kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut

Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning

Undervisningen är återkommande i olika ämnen och årskurser, men den är inte fördjupad

Granskningen visar att undervisningen i sexualitet, samtycke och relationer är återkommande i olika ämnen och årskurser, men att undervisningen inte är fördjupad. Delar av kunskapsområdet, såsom hedersrelaterat våld och förtryck och betydelsen av samtycke, saknas också till stor del i undervisningen.

Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att kunskapsområdet regelbundet återkommer i olika ämnen och årskurser. En lärare säger att kunskapsområdet kommer in naturligt i alla samhällsorienterande ämnen, även om sexualitet och samtycke kommer in mer indirekt i undervisningen. I ämnet musik får eleverna exempelvis prata om olika könsnormer och hur dessa utvecklas i olika genrer samt kvinnors ställning och roll i musikbranschen. I svenska berörs kunskapsområdet bland annat i samband med filmanalys, litteraturhistoria och vid läsning av skönlitteratur. I ämnet idrott och hälsa får eleverna reflektera över föreställningar om vad som är manligt och kvinnligt och i ämnet engelska får eleverna samtala om kärleks- och vänskapsrelationer. I ämnet biologi har eleverna arbetat med kunskapsområdet i årskurs 8. Läraren som nu undervisar i biologi uppger att hen hittills inte har berört kunskapsområdet, men att hen planerar för ett moment om sex och samlevnad i slutet av vårterminen i årskurs 9. Den tillförordnade rektorn säger att skolan skulle behöva synliggöra och kartlägga vad eleverna möter gällande kunskapsområdet i olika ämnen och årskurser.

De intervjuade eleverna upplever att de har fått lite undervisning om sexualitet, samtycke och relationer i årskurserna 7–9. Några elever säger att svårighetsgraden i undervisningen ökar med stigande årskurser i högstadiet, men att det oftast blir repetition. Enligt eleverna hade det varit bra med mer fördjupning inom kunskapsområdet, exempelvis om samtycke, hur välfungerande relationer kan se ut och lära sig förstå andra människors perspektiv bättre. Samtliga elever säger även att lärarna inte tar reda på elevernas förkunskaper

inom kunskapsområdet. Lärarna ger i intervjuerna inga konkreta exempel på hur de tar reda på elevernas förkunskaper, utan menar att de vet vad eleverna kan genom att de lär känna eleverna och vet vilken undervisning de fått tidigare.

Vidare framkommer att lärarna sällan använder sig av annan kompetens för att bredda och fördjupa perspektiven i undervisningen. Av intervjuer framgår att en lärare och kompetenser från elevhälsan tidigare läsår har genomfört en temadag om sex och samlevnad. Läraren som nu undervisar i biologi säger att hen planerar att ta vid arbetet och involvera skolsköterskan i det kommande momentet om sex och samlevnad i årskurs 9. Av intervjuer och information från huvudmannen framgår att det på skolan sker ytterligare insatser med anknytning till kunskapsområdet, bland annat elevhälsans samtal med elever i årskurs 9 om sexuell hälsa, att elever i årskurs 8 besöker ungdomsmottagningen och ett projekt av externa aktörer. Dessa insatser sker dock utanför undervisningen och knyter inte an till något ämne.

Den undervisning som berör kunskapsområdet är aktuell och uppdaterad

Granskningen visar att den undervisning som eleverna får om sexualitet, samtycke och relationer är uppdaterad och aktuell. Läraren som undervisar i samhällsorienterande ämnen uppger att hen håller sig uppdaterad kring nyhetsflödet och pratar mycket om det som sker i omvärlden i undervisningen för att få eleverna att reflektera kring olika händelser. Läraren i naturvetenskapliga ämnen uppger att hen använder sig av nya läromedel som bland annat innehåller samlevnadsfrågor och samtyckeslagen, samt uppdaterat material från digitala källor som är relevant för kunskapsområdet. Läraren som undervisar i musik beskriver att eleverna får reflektera kring aktuella artister och strömningar inom musikhjällden med koppling till kunskapsområdet.

Ämnesintegrerad undervisning

Undervisningen om kunskapsområdet präglas inte av ämnesintegrering för att synliggöra olika perspektiv

Granskningen visar att undervisningen inte sker ämnesintegrerat för att synliggöra olika perspektiv och ge eleverna en helhetsbild av kunskapsområdet.

Samtliga intervjuade lärare uppger att lärarna inte samarbetar med varandra mellan ämnen för att planera och genomföra undervisningen. Enligt lärarna saknas tid och forum för sådant samarbete. En lärare som undervisar i samhällsorienterande ämnen säger att hen kan ha ämnesövergripande undervisning inom sina egna ämnen, men inte med lärare i andra ämnen. Läraren beskriver att det tidigare funnits samarbeten mellan lärarna som undervisar i samhällsorienterande ämnen, men att det inte är något arbete som lärarna hållit i då det under en period har varit rörelse bland personalen på skolan. Lärarna berättar vidare att de har pratat om de nya skrivningarna i läroplanen och vad det

innebär för undervisningen i ämnena, men att de inte har någon överblick av hur kunskapsområdet behandlas i olika ämnen. Den tillförordnade rektorn uppger att hen inte känner till om lärarna samarbetar kring undervisningen i sexualitet, samtycke och relationer. Enligt rektorn skulle det behövas en större tydlighet kring kunskapsområdet i lärarnas pedagogiska planeringar och ett större erfarenhetsutbyte mellan lärarna.

Kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut

Undervisningen ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplat till kön, men inte maktstrukturer kopplat till hedersrelaterat våld och förtryck

Granskningen visar att eleverna ges möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplat till kön. Av intervjuer med såväl lärare som elever framkommer flertalet exempel på att lärarna arbetar medvetet med att låta eleverna undersöka olika föreställningar om vad som är manligt och kvinnligt, och hur dessa kan påverka människors livsvillkor. Det gäller framför allt ämnena svenska, musik, idrott och hälsa, biologi och de samhällsorienterande ämnena. De exempel som lärarna och eleverna ger omfattar såväl samtal och diskussioner som att skriva texter och planera presentationer om vad som är typiskt manligt och kvinnligt. Exempel ges även på att eleverna får reflektera kring hur sådana föreställningar har förändrats över tid. Exempelvis får eleverna i ämnet svenska diskutera språkbruk kopplat till kön där de berör könsnormer, könsroller och skillnader mellan manligt och kvinnligt språk.

Granskningen visar emellertid att lärarna inte ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplat till hedersrelaterat våld och förtryck. Såväl flickor som pojkar uppger i intervju att de inte har fått möjlighet att utveckla kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck. Några elever säger att de har pratat om förtryck mot minoriteter och hur man kan bli behandlad utifrån identitet, men inte kopplat till en hederskultur. Flera av de intervjuade lärarna säger att de inte tar upp hedersrelaterat våld och förtryck i undervisningen. Läraren som undervisar i samhällsorienterande ämnen säger att hen behandlar förtryck i olika former och att eleverna har fått svara på frågor om unga kvinnor som blir bortgifta i vissa kulturer. Enligt läraren har hen nämnt hedersrelaterat våld och förtryck, men inte gått igenom området på djupet.

Undervisningen ger eleverna få möjligheter att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier

Granskningen visar att eleverna får vissa möjligheter att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, men inte vad gäller pornografi. Av intervjuer framkommer att eleverna i samhällsorienterande ämnen, svenska och idrott och hälsa får granska hur män och kvinnor framställs i reklam samt hur innehållet i reklam anpassas

efter olika målgrupper. Läraren i samhällsorienterande ämnen säger dock att hen snarare har fokus på könsroller, än sexualiserande bilder av män och kvinnor. Det framkommer också att eleverna får prata om sexualiserande bilder i sociala medier. Samtliga lärare säger dock att de inte har berört pornografi i undervisningen.

Undervisningen ger till viss del eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att leva sig in i andra människors situation, men de ges få möjligheter att förstå betydelsen av samtycke

Granskningen visar att undervisningen till viss del ger eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att leva sig in i och förstå andra människors situation och erfarenheter för att skapa trygga relationer. Lärarna uppger att de kontinuerligt pratar med eleverna om vikten av att behandla varandra med respekt, såväl i klassrummet som under övrig skoltid. Någon lärare beskriver att eleverna får tänka kring relationsskapande i samband med att frågor kring våld mot kvinnor kommer upp i undervisningen. Eleverna säger att de får möjlighet att sätta sig in i andra människors perspektiv i samband med att de läser litteratur samt att de ritat en serie kring hur en relation utvecklas, men upplever i övrigt att de inte pratar om hur välfungerande relationer kan se ut eller hur man ska vara i en relation. Samtliga elever säger att de vill prata mer om dessa aspekter av relationer. Pojkarna säger specifikt att de vill prata mer om känslor och beteenden för att lära sig att förstå varandra och se andras perspektiv bättre.

Granskningen visar vidare att eleverna ges få möjligheter att reflektera över betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. Lärarna som undervisar i samhällsorienterande ämnen uppger att de tagit upp samtyckeslagen i samband med momentet lag och rätt. Eleverna har exempelvis utifrån domstolsärenden diskuterat vad en våldtäkt är för något och vilket straff man kan få vid ett sådant brott. En av dessa lärare säger dock att hen inte har fördjupat samtalen om samtycke eftersom eleverna inte har efterfrågat mer information. Övriga lärare säger att de pratar om vikten av samtycke när det uppstår situationer elever emellan i undervisningen eller att det kan komma upp i diskussioner, men att de inte har något moment i undervisningen där de går igenom och fördjupar innebörden av samtycke.

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter

Här bedöms:

- Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat
- Bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger
- Elevdelaktighet

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Det saknas till viss del medvetna strategier i undervisningen för att alla elever oavsett kön ska vilja reflektera och samtala

Granskningen visar att det till viss del saknas medvetna strategier för att alla elever oavsett könstillhörighet ska vilja och våga samtala om frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Dessutom främjas inte alltid ett öppet samtalsklimat genom att fånga upp känsliga frågor.

Av intervjuer framkommer att de moment som eleverna har om kunskapsområdet innehåller övningar och frågor där eleverna får möjlighet att reflektera och diskutera, såväl i helklass som i mindre grupper. Eleverna kan i intervju inte ge exempel på vilka strategier som lärarna använder sig av för att alla elever ska våga samtala om dessa frågor, men nämner att vissa lärare kan rikta frågor direkt till enskilda elever. Även om lärarna beskriver att de generellt i undervisningen arbetar med olika strategier för att skapa ett gott samtalsklimat, så är det bara några lärare som beskriver hur de arbetar för att göra alla elever oavsett kön delaktiga i diskussioner om frågor som rör specifikt sexualitet, samtycke och relationer. Dessa lärare säger att de bland annat agerar modererande och fördelar ordet, använder samtalsmodellen enskilt, par, alla (EPA), riktar frågor till tysta elever i de fall läraren vet att det fungerar och hjälper till med ordval.

Eleverna anser att samtalsklimatet i deras klasser generellt är bra, men att det finns flickor i vissa elevgrupper som ofta är tysta och som de inte tror är bekväma med att prata i helklass. Eleverna ger också exempel på klasser där eleverna är mer osäkra och blir flamsiga när de pratar om frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Lärarna beskriver att det finns starka mansnormer i det omgivande samhället som kan följa med in i klassrummet och som möjligen gör att flickorna blir något tystare. Samtidigt finns det även starka grupperingar med flickor samt tystare pojkar. Enligt en lärare är det särskilt viktigt med diskussioner i mindre grupper i de klasser där flickorna inte vågar ta utrymme och delta i samtalen.

Av intervjuer med elever framkommer vidare att vissa lärare inte främjar ett öppet samtalsklimat genom att fånga upp känsliga frågor. Eleverna ger exempel på en lärare som inte fångar upp elevernas frågor om kunskapsområdet när frågorna blir för komplicerade utan i stället avslutar diskussionen. Eleverna berättar också att de i undervisningen har haft laddade diskussioner i klassen om sexualitet, där vissa elever är starkt emot och andra elever för HBTQ, men att läraren då inte fördjupat diskussionen utan sagt att de ska gå vidare i undervisningen.

Det finns till viss del förhållningssätt i undervisningen för hur samvaron i klassrummet ska se ut när eleverna diskuterar frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer

Granskningen visar att vissa lärare förmedlar förhållningssätt till eleverna för att främja en god samvaro och trygghet i klassrummet i samband med att eleverna diskuterar frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer.

Den tillförordnade rektorn uppger att lärarna inte har några gemensamma förhållningssätt vad gäller att skapa ett bra klassrumsklimat vid undervisningsmoment kopplat till sexualitet, samtycke och relationer, men att lärarna i arbetslagen har generella regler för klassrummet. Exempelvis förmedlar lärarna till eleverna att de ska visa respekt för varandra, att man ska kunna ställa frågor utan att någon skrattar och att alla elever ska få prata. Av intervjuer med lärarna framkommer dock att flera av lärarna inte förmedlar några särskilda förhållningssätt för hur arbetet med sexualitet, samtycke och relationer ska fungera i klassrummet för att skapa en god och respektfull samvaro. En lärare beskriver emellertid att hen i samband med undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer tydliggör förhållningssätt för eleverna för att främja en god samvaro och trygghet i klassrummet. Läraren säger att hen uppmuntrar ett klassrumsklimat där det är högt i tak och förmedlar till eleverna att de inte ska vara rädda att säga fel och att de ska vara noga med ordval när de diskuterar allvarliga ämnen.

Begränsande normer som rör könsroller synliggörs och utmanas, däremot tas normer som rör könsidentitet och sexuell läggning sällan upp i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger eleverna möjlighet att reflektera över hur olika normer som rör könsroller kan påverka och begränsa människors handlingsutrymme. Däremot möter eleverna sällan normer som rör könsidentitet eller sexuell läggning i undervisningen.

Av intervjuer framkommer att eleverna får reflektera kring olika normer som rör könsroller i ämnen som svenska, hem- och konsumentkunskap, musik, biologi och samhällsorienterande ämnen. Enligt eleverna tar dessa lärare även upp att sådana normer kan begränsa människors handlingsutrymme. Eleverna ger exempel på att

de har pratat om löneskillnader mellan män och kvinnor samt en könsuppdelad arbetsmarknad i hem- och konsumentkunskap. I samhällsorienterande ämnen har eleverna exempelvis fått reflektera kring manliga och kvinnliga normer i samband med undervisning om jämställdhet och diskriminering och hur dessa kan påverka människor i deras vardag eller arbetsliv. Det framkommer även att eleverna i flera ämnen får reflektera över hur könsrollerna har förändrats genom olika tider.

Eleverna får däremot sällan reflektera kring normer som rör könsidentitet och sexuell läggning. Enstaka lärare tar upp sådana frågor, till exempel tar läraren i samhällsorienterande ämnen upp normer som rör könsidentitet och sexuell läggning i samband med att eleverna arbetar med nationella minoriteter. I övrigt förekommer få exempel på sådana inslag i undervisningen.

Bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger

Undervisningen innehåller till viss del ett medvetet arbete med att bemöta destruktiva jargonger och uttryck för intolerans

Granskningen visar att lärarna generellt i utbildningen hävdar de värden som läroplanen anger, det är dock bara en del lärare som arbetar medvetet med att bemöta destruktiva jargonger och uttryck för intolerans i samband med undervisning om sexualitet, samtycke och relationer för att fördjupa dessa tillsammans med eleverna.

Såväl lärare som elever uppger att det sällan sker att elever i en undervisningssituation använder ett negativt språkbruk eller ger uttryck för intolerans. Den tillförordnade rektorn nämner ledorden hjärta och gränssättning från skolans likabehandlingsplan som vägledande för lärarnas arbete. Enligt rektorn ska alla vuxna på skolan markera mot uttalanden som strider mot värdegrunden. Lärarna beskriver att de generellt agerar mot negativt språkbruk eller uttryck från eleverna under lektionstid exempelvis genom att diskutera elevernas åsikter, markera genom att säga att det inte är okej eller ställa frågor till eleverna för att de ska utveckla vad de menar med ett visst uttalande eller ordval. Enligt eleverna skiljer det sig ändå åt huruvida lärarna bemöter elever som inte visar förståelse för andras olikheter eller använder ett negativt språkbruk. Eleverna säger att det förekommer att elever kommenterar andra elever negativt och att lärarna inte agerar vid dessa tillfällen eller att lärare säger till eleven att sluta men inte sen följer upp samtalet ytterligare.

Eleverna beskriver en lärare som agerar när elever uttrycker något olämpligt och som är duktig på att förklara så att eleverna får en bättre förståelse. Läraren säger att hen arbetar mycket i klassrummet med att exempelvis bryta upp dåligt språkbruk genom att ställa frågor så eleverna får utveckla vad de menar eller att läraren själv ger ett förslag på vad eleven egentligen borde sagt. Enligt läraren agerar hen också modererande under lektioner kring sexualitet, samtycke och relationer samt förklarar hur vissa uttryck kan uppfattas av andra.

Elevdelaktighet

Undervisningen utgår inte från elevernas frågor och perspektiv

Granskningen visar att eleverna ges få möjligheter att delta i planeringen och genomförandet av undervisningen och att utvärdera undervisningen.

Eleverna uppger i intervju att de inte ges möjlighet att vara delaktiga i planeringen av undervisningen för att påverka innehåll och genomförande, förutom tillsammans med en lärare som tidigare arbetade på skolan. Enligt eleverna tar lärarna heller inte reda på elevernas intressen och behov i syfte att anpassa undervisningen till elevgruppen. Eleverna uppger vidare att de muntligen kan säga till lärarna vad de tycker om undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer, men att de inte har fått utvärdera undervisningen mer strukturerat. I intervjuer med lärare framträder en liknande bild.

Identifierade utvecklingsområden

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom området enligt följande:

- fördjupa undervisningen och utveckla ämnesintegreringen för att synliggöra olika perspektiv så att eleverna ges en helhetsbild av kunskapsområdet

Läroplanen anger att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck ska finnas som ett återkommande inslag med progression i grundskolan, så att elevernas kunskaper kan fördjupas.¹ Rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnen samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.² Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Läraren ska också organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang samt får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.³ Av läroplanen framgår vidare att lärare i samverkan ska utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa

¹ Lgr 22, avsnitt 1. *Skolans värdegrund och uppdrag.*

² Lgr22, avsnitt 2.8 *Rektorns ansvar.*

³ Lgr 22, avsnitt 2.2 *Kunskaper Riktlinjer.*

sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande.⁴ Enligt Skolverket behöver fördjupningen i undervisningen vara tydlig genom att nya kunskaper och perspektiv tillförs. Med mer erfarenhet, kunskap och nya sociala kontakter förändras perspektiven och samtalen och diskussionerna kan ta nya former. Det ger eleverna möjlighet att lära sig mer och gör att undervisningen upplevs som relevant.⁵

Av granskningen framkommer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer är återkommande i olika ämnen, men att undervisningen inte fördjupas och inte präglas av ämnesintegrering för att synliggöra olika perspektiv och ge eleverna en helhetsbild. Lärarna använder sällan annan kompetens som ett medel för att fördjupa perspektiven i undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna förutsättningar att utforma undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer så att den ger möjligheter till fördjupning. Undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer behöver exempelvis innehålla en progression där innehållet går från det elevnära och konkreta i de lägre åldrarna, till vidare utblickar och mer abstrakt innehåll i de högre åldrarna. Rektorn behöver även ge lärarna förutsättningar att samordna olika ämnesområden i syfte att fördjupa och bredda kunskapsområdet och så att eleverna får möjlighet att samtala och reflektera utifrån olika perspektiv. En sådan undervisning bidrar till att eleverna får en helhetsbild av kunskapsområdet. Lärarna kan även samarbeta med kompetenser i elevhälsan eller extern kompetens i upplägg och genomförande för att fördjupa undervisningen ytterligare och göra den mer relevant. Läraren behöver dock ha ett övergripande ansvar och en plan för hur externa inslag ska bli ett mervärde för eleverna i deras kunskapsutveckling. Skolverket material *Sexualitet, samtycke och relationer*⁶ kan användas som stöd i arbete.

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom området enligt följande:

- inkludera inslag i undervisningen så att eleverna ges möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer och förstå betydelsen av samtycke

Läroplanen anger att skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges

⁴ Lgr 22, avsnitt 1. *Skolans värdegrund och uppdrag*.

⁵ Skolverkets webbutbildning *Sexualitet, samtycke och relationer i årskurs 7–9*. [Sexualitet, samtycke och relationer i årskurs 7–9 – webbkurs - Skolverket](#).

⁶ Skolverket (2024). *Sexualitet, samtycke och relationer*. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sexualitet-samtycke-och-relationer>. Hämtad 6 juni 2024.

möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi.⁷

Av granskningen framkommer att eleverna sällan möter inslag i undervisningen som rör hedersrelaterat våld och förtryck och betydelsen av samtycke. Eleverna har även begränsade möjligheter att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat pornografi.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärare förutsättningar att utveckla undervisningen så att ett kritiskt förhållningssätt integreras i undervisningen om kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer. Det innebär att lärarna behöver arbeta medvetet för att uppmuntra och utmana eleverna att undersöka maktstrukturer kopplade till kön och att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi. En sådan undervisning av hög kvalitet kan bidra till främjande arbete mot våld i ungas partnerrelationer. Vidare behöver eleverna få möjlighet att utveckla kunskaper om maktstrukturer kopplade till hederskulturer och reflektera över exempelvis oskuldsnormer, begränsningar av handlingsutrymme och att hedersproblematik omfattar både kvinnor och män. Genom att ge eleverna kunskaper om maktstrukturer som rör kön och hedersrelaterat våld och förtryck kan eleverna rustas med kunskaper och positiva värden för att ha trygga och respektfulla relationer. Skolverkets material *Sexualitet, samtycke och relationer*⁸ och *Hedersrelaterat våld och förtryck – Skolans ansvar och möjligheter*⁹ kan användas som stöd i arbete.

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom följande:

- utveckla strategier och förhållningssätt för att skapa ett tillitsfullt klassrumsklimat samt arbeta medvetet med att bemöta destruktiva jargonger och uttryck för intolerans

I läroplanen anges att läraren öppet ska redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem. Läraren ska planera och genomföra

⁷ Lgr 22, avsnitt 1 *Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag*.

⁸ Skolverket (2024). *Sexualitet, samtycke och relationer*.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sexualitet-samtycke-och-relationer>. Hämtad 6 juni 2024.

⁹ Skolverket (2021). *Hedersrelaterat våld och förtryck – Skolans ansvar och möjligheter*.

[Hedersrelaterat våld och förtryck – Skolans ansvar och möjligheter - Skolverket](#). Hämtad 6 juni 2024.

undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Läraren ska också uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. Tillsammans med eleverna ska läraren utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.¹⁰

Av granskningen framkommer att endast vissa lärare har medvetna strategier för att alla elever oavsett könstillhörighet ska vilja och våga reflektera och samtala om frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Alla lärare främjar inte heller ett öppet samtalsklimat genom att fånga upp känsliga frågor. Vidare förmedlar lärarna sällan några särskilda förhållningssätt till eleverna för hur samvaron i klassrummet ska se ut när eleverna diskuterar frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärare förutsättningar att verka för ett tillitsfullt klassrumsklimat när undervisningen rör sexualitet, samtycke och relationer. Det handlar om att lärarna utvecklar strategier för att alla elever oavsett könstillhörighet ska våga samtala om känsliga frågor. Det kan också handla om att lärarna har funktionella regler för diskussioner och samvaron i klassrummet och hur eleverna ska uppträda när de inte är överens. Vidare behöver rektorn ge lärarna förutsättningar att bemöta utspel och uttryck för intolerans bland eleverna. I detta arbete är det viktigt att läraren är en aktiv samtalsledare i klassrummet som styr och leder elevernas samtal, dels för att nyansera och utmana, dels för att se till att samtalen sker på ett tryggt och respektfullt sätt. Skolans verksamhet ska vila på en demokratisk grund och respektera människors lika värde. I det arbetet är ett aktivt jämställdhetsarbete en del. Genom att ha ett förankrat förhållningssätt som främjar ett tillitsfullt klassrumsklimat där såväl flickor som pojkar vill och vågar yttra sig kan elevernas handlingsutrymme och demokratiska kompetens stärkas. Skolverket material *Regler och förväntningar på elever i undervisningen*¹¹, *Aktivt jämställdhetsarbete i skolan*¹² och *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda – Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling*¹³ kan användas som stöd i arbete.

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom följande:

¹⁰ Lgr 22, avsnitt 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

¹¹ Skolverket (2024). *Regler och förväntningar på elever i undervisningen*. [Regler och förväntningar på elever i undervisningen - Skolverket](#). Hämtad 6 juni 2024.

¹² Skolverket (). *Aktivt jämställdhetsarbete i skolan*. [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#). Hämtad 6 juni 2024.

¹³ Skolverket (2022). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda – Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling*. [Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda – Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling - Skolverket](#). Hämtad 6 juni 2024.

- göra eleverna delaktiga i utformningen av undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer

I läroplanen anges att det inte är tillräckligt att i undervisningen förmedlar kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.¹⁴

Av granskningen framkommer att eleverna ges få möjligheter att delta i planeringen och genomförandet av undervisningen samt att utvärdera undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna förutsättningar att arbeta med att höja undervisningens kvalitet gällande elevernas delaktighet och inflytande. Genom att fånga upp elevernas tankar och ge dem möjlighet att vara delaktiga i planeringen av moment och utvärderingar av undervisningen kan läraren få en grund för att kunna anpassa innehållet och därmed de frågor och funderingar som är relevanta för eleverna gällande kunskapsområdet. Skolverket material *Sexualitet, samtycke och relationer*¹⁵ kan användas som stöd i arbete.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Anna-Carin Kostic, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Caroline Engskär. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Olivia Öberg och Ewa Mölleryd deltagit.

¹⁴ Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter*.

¹⁵ Skolverket (2024). *Sexualitet, samtycke och relationer*.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sexualitet-samtycke-och-relationer>. Hämtad 6 juni 2024.

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas undervisning utifrån valda delar av kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer. I granskningen bedöms kvaliteten på undervisningen i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställning 1

I vilken utsträckning bidrar undervisningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck?

Kvalitetskriterier

Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning

Ämnesintegrerad undervisning ger eleverna en helhetsbild

Kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut

Frågeställning 2

I vilken utsträckning bidrar undervisningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter?

Kvalitetskriterier

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger

Elevdelaktighet

Bilaga 2: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹⁶

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.¹⁷ Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.¹⁸

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁹ Att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar innebär att det måste finnas kunskap hos såväl lärare och annan personal som hos elever om vad dessa värderingar och rättigheter innebär och hur de kan förverkligas.²⁰

Vad gäller elevhälsans roll framgår det av skollagen att den främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal.²¹

Av läroplanens inledande delar framgår att skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Det framgår vidare att alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling aktivt ska motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser. Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en

¹⁶ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

¹⁷ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ 1 kap. 5 § skollagen.

²⁰ Proposition 2009/10:165, *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s. 634.

²¹ 2 kap. 25 § skollagen.

trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.²²

Skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. Alla som verkar i skolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen och ta klart avstånd från det som strider mot dem.²³

Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.²⁴

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.²⁵

Skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor. Skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer

²² Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet.*

²³ Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet.*

²⁴ Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.*

²⁵ Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter.*

präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi.²⁶

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan aktivt och medvetet ska påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang.²⁷ Avseende skolans mål uttrycks bland annat följande. Att varje elev ska kunna göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter. Att varje elev respekterar andra människors egenvärde samt deras kroppsliga och personliga integritet, tar avstånd från att människor utsätts för våld, förtryck, diskriminering och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa andra människor.²⁸ Alla som arbetar i skolan ska i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Vidare ska alla som arbetar i skolan aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper samt visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt.²⁹

Läraren ska klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet. Vidare ska läraren öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem. Läraren ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Undervisningen ska av läraren planeras och genomföras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.³⁰

Skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden samt har fått kunskaper inom området sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck.³¹

²⁶ Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.*

²⁷ Lgr 22, avsnitt 2.1 *Normer och värden.*

²⁸ Lgr 22, avsnitt 2.1 *Normer och värden, Mål.*

²⁹ Lgr 22, avsnitt 2.1 *Normer och värden, Riktlinjer.*

³⁰ Ibid.

³¹ Lgr 22, avsnitt 2.2 *Kunskaper, Mål.*

Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Läraren ska också organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang samt får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.³²

Avseende elevernas ansvar och inflytande anges i läroplanen bland annat att läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Läraren ska verka för att eleverna oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen och även planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.³³

Vad gäller rektorns ansvar framgår av läroplanen att rektor har inom givna ramar ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen.³⁴

Läroplanen innehåller kursplaner för varje ämne.³⁵ Kursplanerna består av syfte och centralt innehåll samt kompletteras av betygskriterier eller kriterier för bedömning.

³² Lgr 22, avsnitt 2.2 *Kunskaper Riktlinjer*.

³³ Lgr 22, avsnitt 2.3 *Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer*.

³⁴ Lgr 22, avsnitt 2.8 *Rektorns ansvar*.

³⁵ Lgr 22, avsnitt 5. *Kursplaner*.